

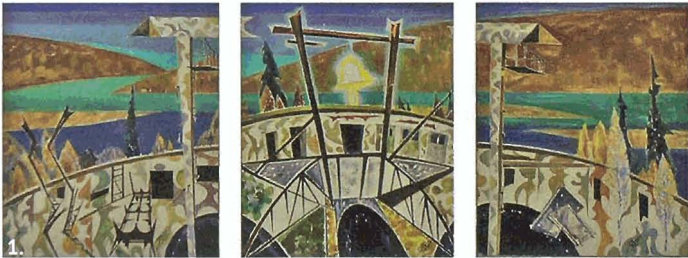
Гукі жывапісу

«Званы» Уладзіміра Чарнышова
ў галерэі «Ракурс» Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Вікторыя Харытонава

Пад уражаннем ад кінафільма або п'есы глядач звычайна спрабуе запомніць прозвішчы акцёраў, рэжысёра, прадзюсара, забываючы пра тых, хто займаецца грывам, касцюмамі ці дэкарацыямі. Але менавіта яны — за кулісамі ці за кадрам — ствараюць па цаглінках «будынак» фільма, спектакля, дзякуючы ім пастаноўкі атрымліваюць магчымасць увасаблення. Адным з такіх таленавітых і адданых сваёй справе майстроў з'яўляецца мастак тэатра і кіно Уладзімір Чарнышоў.

Уладзімір Фёдаравіч Чарнышоў скончыў Вышэйшы інстытут кінематаграфіі ў Маскве і трыццаць гадоў працаваў мастаком-пастаноўшчыкам на студыі «Беларусьфільм». Быў галоўным мастаком Нацыянальнага рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага — якраз у той перыяд, калі тэатр атрымаў званне Нацыянальнага. За гады працы спектаклі, аўтарам сцэнаграфій якіх з'яўляўся Чар-

нышоў, ішлі з аншлагамі, становіліся лаўрэатамі міжнародных і рэспубліканскіх фестывалей тэатральнага мастацтва («Браты Марор», «Раскіданае гняздо», «У прыцемках», «Зыход», «Перпетуум мобіле, ці Вечар яўрэйскага анекдота» і іншыя).

Тэатральна-кінематаграфічны досвед працы выявіўся ў жывапісных творах Чарнышова асабліва часта каларыстыкі, зместу, спосабу падачы. У яркіх, насычаных колерах, глыбокіх вобразах, сімвалізме, тэатральнасці поз і сюжэтаў. Многія карціны маюць па некалькі назваў — у адпаведнасці з разнастайнасцю выставачных ідэй. Уладзіміру Фёдаравічу найперш важна арганізаваць прастору, адчуць яе. На выставе «Званы» ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі скарысталіся стэндамі дзеля таго, каб шырокая галерэя з высокімі вокнамі стала больш камернай, а прастора — сабранай. Уладзімір Чарнышоў часта малюе знаёмых акцёраў, рэжысёраў, культурных дзеячаў, сцэнічных і дэкаратыўных вобразы, праекты афармлення дэкарацый. Карціны і іх экспазіцыйнае размяшчэнне заўсёды прадугледжваюць развіццё сюжэтнай думкі, мастак аб'ядноўвае працы ў групы, шукае спосабы ўзаемадзеяння з гледачом, імкнецца да дыялогу з ім.

У зрэжысраванай такім чынам прастору з моманту адкрыцця і на працягу ўсяго часу экспанавання разгортваецца тэатральнае дзейства. Карціны адпаведна задуме мастака займаюць свае месцы ў п'есе, дзе для кожнай адведзена свая роля — жывапіснага люстэрка падзеі або чалавека, праекта ці горада. Выставу Уладзімір Фёдаравіч назваў «Званы» — паводле свайго трыпціха, жывапіснага рэха твора Сяргея Рахманінава.

Кампазітар, піяніст, дырыжор Сяргей Рахманінаў у 1913 годзе напісаў грандыёзную сімфанічную паэму для хору, салістаў і аркестра «Званы» — прадчуванне падзей 1914 года і пазнейшых. Выка-

наны ўпершыню напярэдадні падзей 1914-га, звонавы складнік паэмы загучаў яшчэ больш трагічна, па-прарочы.

Званы гулі, папярэдзваючы пра небяспеку, пажар, заклікалі да малітвы, паведамлялі пра радасць, вяселле, нараджэнне. Звон дабраслаўляе пачатак новых спраў, ацяляе, заклікае да міру. Звонам праводзілі на вайну, сустракалі пераможцаў, абвяшчалі час святкавання і працы.

Выстава Уладзіміра Чарнышова — нібы галерэя такіх «званоў», жывапіснае рэха ўчынкаў, роляў, твораў, лёсаў, асоб, сцэн, падзей, сюжэтаў, імгненняў — «званоў», якія заахоцілі спыніцца мастака, гледача, сучаснікаў і прыслухацца, азірнуцца, прыгледзецца. Чалавек-звон Рахманінаў, чалавек-звон Шаляпін глядзяць з карцін творцы.

Людзі, якія пакінулі значны след у культуры і мастацтве, — тыя, хто аб'ядноўваў, хто звінеў і клікаў... Сяргей Рахманінаў, Фёдар Шаляпін, Расціслаў Янкоўскі, Ганна Пінкевіч, Канстанцін Скварцоў, Мікалай Рубцоў, Валерый Раеўскі, Барыс Луцэнка, легендарныя «Бітлз» і многія іншыя выбітныя дзеячы знайшлі ўвасабленне ў палотнах мастака. Ёсць карціны — асабістыя мелодыі. «Партрэт мамы» — звон-ўспамін, які адгукаецца ў памяці творцы мелодыяй. І «Поўня ў Серабранцы», «Сенеж-81», «Цунамі ў Судак» — званы-ўспаміны. «Кропка на Плісе», «Скрыпачка Таня і Дон Кіхот», «Нараджаны ў СССР», «Півоні Сары Бернар» — мелодыі-разважанні, званы-думкі. «Нацюрморт з рыбай», «Кот Цішка» — званочкі-ўсмешкі...

Уся экспазіцыя — водгулле, рэха роляў, тэатральных сцэн. Перагук звонаў сваёй эпохі — маляўнічая мелодыя, а ноты ў ёй — тое, што пакінула след у сэрцы мастака Уладзіміра Чарнышова, майстра жывапісных «званоў».

1. Кропка на Плісе. Трыпціх. Алей. 1997.

2. Сяргей Рахманінаў. Званы. Алей. 2014.

